(א)כל המפקיד על דעת אשתו ובניו הוא מפקיד נימא לה לאימיה זילי שלימי אמרה לא אמר לי דלאו דידיה נינהו דאקברינהו נימא ליה אמאי לא אמרת לה אמר כ"ש דכי אמינא לה דדידי נינהו טפי מזדהרא בהו אלא אמר רבא [א]משתבע איהו דהנהו זוזי אשלמינהו לאימיה ומשתבעא אימיה דהנהו זוזי אותבינהו בקרטליתא ואיגנוב ופטור ההוא אפוטרופא דיתמי דזבן להו תורא ליתמי ומסריה לבקרא לא הוו ליה [ב]ככי ושיני למיכל ומית אמר רמי בר חמא היכי נדיינו דייני להאי דינא נימא ליה לאפוטרופא זיל שלים אמר אנא לבקרא מסרתיה נימא ליה לבקרא זיל שלים אמר אנא בהדי תורי אוקימתיה אוכלא שדאי ליה לא הוה ידעינן דלא אכל מכדי בקרא שומר שכר דיתמי הוא איבעי ליה לעיוני אי איכא פסידא דיתמי הכי נמי והכא במאי עסקינן דליכא פסידא דיתמי דאשכחוהו למריה דתורא ושקול יתמי זוזי מיניה אלא מאן קא טעין מריה דתורא קטעין איבעי ליה לאודוען מאי מודעינן ליה מידע ידע [ב]דמקח טעות הוי [ג]בספסירא דזבן מהכא ומזבין להכא [ד]הלכך מישתבע איהו דלא הוה ידע ומשלם בקרא (ג)דמי בשר בזול [ה]ההוא גברא דאפקיד כשותא גבי חבריה הוה ליה לדידיה נמי כריא דכשותא א"ל לסרסיה מהאי רמי אזל רמא מאידך אמר רב עמרם היכי נדיינו דייני להאי דינא נימא ליה לדידיה זיל שלים אמר אנא אמרי ליה מהאי רמי נימא ליה לסרסיה זיל שלים אמר לא א"ל מהאי רמי ומהאי לא תירמי [ו]ואי דשהא שיעור לאיתויי ליה ולא אייתי ליה גלי אדעתיה דניחא ליה בדלא שהא סוף סוף מאי פסידא איכא והא קא משתרשי ליה א"ר סמא בריה דרבא [ז]דהוה שיכרא חלא רב אשי אמר [ח]בכיסי

ומשלם

כל המפקיד כו'. על דעת שלא יהא שומר נמנע מלמוסרן לאנשי ביתו הגדולים ונאמנים לו הוא דמפקיד: **נימא לה לאימיה.** שתשלם בשביל שלא קברתו: **לבקרא מסרתיה.** היה לו להודיעני שאינו אוכל: **איבעי ליה לעיוני.** אם אוכל אם לאו: **אי איכא פסידא ליתמי כו'.** תירוצא הוא: **דאשכחיה למריה דתורא.** המוכר: **ושקול דמייהו.** דאמרי ליה מקח טעות הוא: **אלא מאן טעין.** מי תובע כלום דקאמר [ד]רבא היכי נידיינו: **מריה דתורא טעין.** ושואל שמתה בהמתו אצלך ותובע את האפוטרופוס: **ספסירא.** קונה ומוכר בהמות בשוק ביום שקנה מוכר: **משתבע ספסירא.** דלא הוה ידע: **ומשלם בקרא דמי בשר בזול.** ותמיה אני מנין לרמי בר חמא דין זה מה לו לספסירא עם הרועה לא שומר שלו הוא ונראה לי דמתניתין (לעיל דף לה:) דהשוכר (א) הפרה לחבירו והשאילה לאחר ומתה כדרכה דקאמר ר' יוסי יחזיר פרה לבעלים ואוקימנא[ה] הלכה כר' יוסי אלמא אע"פ שאין הבעלים בעלי דברים של שואל והשוכר שהוא לו בעל דברים אינו חסר כלום שהרי פטור באונסין אפי' הכי הואיל ויש לו דין על השואל לגבות יעמדו הבעלים הראשונים במקומו וגובין מן השואל ה"נ הואיל ויש ליתומים לגבות מן הרועה שהוא שומר שכר שלהם יעמדו בעלים במקום היתומים וגובין. ומיהו אי הוה מפסדי יתומים לא היה עושה פשרה בממון יתומים לשלם בזול דיתמי לאו בני מחילה נינהו אבל עכשיו שהוא מגבה לבעלים וכאן אין פשיעה כל כך דאמר בהדי תוראי אוקימתיה כו' הטיל פשרה ביניהם ולא ישלם כל דמי השור כמות שהוא חי אלא העור יחזיר לבעלים והבשר שמין וישלם שני שלישים דהיכא דאמרינן בגמרא משלם בזול כל זוזא שהוא שש מעה כסף חשבינן בארבעה דנקי [ט]בפרק מי שמת (ב"ב דף קמו:): **כשותא.** הומלו"ן שמטילין לתוך השכר: **כריא.** כרי: **אמר ליה.** בעל הבית: **לסרסיה.** לאסר על ביתו העושה שכר שלו: **מהא רמי.** הראהו הכרי שלו וא"ל מזה תטיל [ו]לשכר: **מאידך.** של פקדון: **ואי דשהא שיעור כו'.** גמ' פריך אם היה כרי שלו קרוב ושל פקדון רחוק ושהא השליח שיעור מהלך דרך הקרוב ולא אייתי: **גלי דעתיה.** דבעל הבית דניחא ליה שהרי ידע שמשל פקדון הוי ולא מיחה בידו: **והא קמשתרשי ליה.** והלא הוא נשכר הכשות של פקדון שהטילו בשכר ושלו עומד וישלם משלו: **חלא.** החמיץ: **בכיסי.** שהיתה כישות (ב) גרועה וקוצים מעורבין בה ולא השביח השכר כרצונו וקשה בעיניו שהטילוהו בתוכו:

ומשלם

כל המפקיד על דעת אשתו ובניו הוא מפקיד. אומר ר"ת דהיינו לענין שאינו יכול לומר את מהמנת לי בשבועה ולא האיך אבל אם פשעו אפי' אין להם מה לשלם ישלם הנפקד דאם לא כן כל מה שהופקד אצל בעה"ב תבא אשתו ותאכל ותפטר ולכך נמי הכא משתבעא אמיה דהנהו זוזי אותבינהו בקרטליתא שלא פשעה והא דקאמר נימא לה לאימי' דלישלמא לאו משום דאם לא היה לה מה לשלם שיפטר הנפקד אלא תשלם לבנה כשיהיה לה:

נימא ליה לאפוטרופוס זיל שלים אמר [אנא] לבקרא מסרתיה. משמע דאם לא היתה זאת הטענה הוי פושע וחייב וקשה דבפ' ד' וה' (ב"ק דף לט. ושם ד"ה דאי) אמרינן מעליית מאן מעליית יתומים דאי אמרת מעליית אפוטרופוס ממנעי ולא עבדי אלמא פטורים מן הפשיעה וממתני' דהנזקין (גיטין דף נב.) דקתני מינהו ב"ד לא ישבע מינהו אבי יתומים ישבע אבא שאול אומר חילוף הדברים אין להוכיח דחייב בפשיעה די"ל דהשבועה לא הויא שלא פשע אלא שלא עכב כלום משלהם משום דמורי היתירא דטרח קמייהו וי"ל דודאי אפוטרופוס חייב בפשיעה כדמשמע הכא ולא ממנע כיון שהחזיקוהו בנאמן אבל התם שלא מנוהו לצורך היתומים אלא לתקנת העולם שלא יזוקו משורס התם דוקא חיישינן דלמא ממנעי והכי איתא בירושלמי פרק הנזקין דקאמר אתיא דר' יוחנן כרבנן בתמיה פירוש כרבנן דאמרי מנוהו ב"ד לא ישבע אפילו סבר כאבא שאול בעי ההוא בר נש מיתן בגין דמתקרי מהימן פי' רוצה ליתן אם יפשע ולא ימנע כיון שנקרא נאמן אבל הכא שלא הועמד אלא לתקנת העולם חיישינן דלמא ממנע אתיא דרבי יוסי בר חנינא כאבא שאול בתמיה אפילו סבר כרבנן אדם מבריח עצמו מן השבועה ואין מבריח עצמו מן התשלומין פירוש כשיודע שפשע רוצה לשלם אבל אם נאבד אינו חפץ לשבע שלא פשע דא"כ חושדין אותו[ז]:

הכא בספסירא דזבן מהכא וזבן להכא. ומספקא ליה בהא דינא אליבא דר' יוסי דאמר תחזור פרה לבעלים הראשונים אלמא משכיר במקום שוכר קאי ואית ליה דינא בהדי שואל והכא נמי ספסירא במקום יתמי קאי ואית ליה דינא בהדי בקרא כאילו הוי שומר שלו או דלמא לא דמי דהתם ודאי קאי משכיר במקום שוכר דשוכר שייך בגוף הפרה שהרי שכרה אבל גבי יתמי כיון דמקח טעות הוא אין להם בגוף השור מאומה איך יעמוד הספסירא במקומם ומיהו אי לאו דטעין בקרא אנא בהדי תוראי אוקימתיה הוה פשיטא ליה דמיחייב בקרא אע"ג דמקח טעות הוא ולית ליה דינא בהדי ספסירא כיון דפשע חייב דספסירא תודע ליתמי שורו שמת בפשיעה והם שומרים חנם עליו והיתומים יחזרו על הבקרא שיפטרם מן הספסירא כי פושע הוא:

דמי בשר בזול. פרש"י הטיל פשרה ביניהם ורבינו תם פירש דדין גמור הוא דאם היה מודיעו היה הספסירא שוחטו מיד ומוכרו בזול ולא היה יכול להשהותו עד יום השוק שהיה מת קודם: **מי אמר לי מהאי רמי מהאי לא תרמי.** ואם תאמר דבפ' התקבל (גיטין דף סה: ושם ד"ה הא) תני חדא ערב לי בתמרים ועירב לו בגרוגרות עירובו עירוב ותניא אידך אין עירובו עירוב כאן בשלו כאן בשל חבירו וקמפרש דשלו הוי קפידא ואע"ג דלא אמר ליה מהא לא תערב ויש לומר דבשני מינין הוי קפידא אע"ג דלא א"ל מהאי לא תערב וגבי הבא לי מן החלון והביא מן הדלוסקמא (מעילה כא.) דשליח מעל אע"ג דמין אחד הוא התם איירי שלא היו במקום אחד והכא איירי שהיו בבית אחד ולא היה לו לידע שאמר דוקא מהאי רמי[ח]:

בכיסי. פרש"י שהיה הכשות מלא קוצים ולא השביח בשכר כ"א מעט וא"ת פשיטא שלא יתן יותר אלא כמו ששוה להטיל בשכר וי"ל דאע"פ שהיו שוים יותר למאכל בהמה לא ישלם אלא מה ששוה לשכר דראוין הם לבהמה כדאמר בהמוציא [יין] (שבת דף עז:) דגמלא זוטרא גנובתיה משום דאכלה כיסי כי היכי דלא ליסתרבו בה ור"ח פירש כיסי הוא שם כשות שצריך ריכוך ובלא ריכוך אין שוה להטיל בשכר ולכך לא היה שכר טוב וקמ"ל שלא ישלם אלא כמו ששוה השכר אע"פ שהיו שוים הרבה יותר שבדבר מועט היה נעשה הריכוך:

מאי

עין משפט נר מצוה

צד א מיי' פ"ד מהל' שאלה ופקדון הל' ח סמג עשין פח טוש"ע ח"מ סי' רלא סעי' כג:

צה ב ג ד מיי' פט"ז מהלכות מכירה הל' ט י יא סמג לאוין קע טוש"ע ח"מ סי' רלב סעי' יח:

צו ה ו ז ח מיי' פ"ד מהל' שאל' ופקדון הל' ט סמג עשין פח טוש"ע ח"מ סי' רלא סעי' כה:

מוסף רש"י

כל המפקיד על דעת אשתו ובניו הוא מפקיד. על דעת שהנפקד מוסרו לאשתו ובניו הגדולים (לעיל לו.). **לסרסיה.** עושה שכר מתמרים של בעל הבית למחצית שכר (קדושין נב:).

רבינו חננאל

אמרה אימיה לא אמר לי בני דפקדון נינהו דאטמרינהו בקרקע וברא אמר כל שכן דכי אמינא דידי אינון טפי אזדהרה בהו אלא אמר רבא דמישתבע איהו דהני זוזי אשלמינהו לאימיה דלא יכול למימר ליה אין רצוני שיהא פקדוני ביד אחר דקי"ל כל המפקיד על דעת אשתו ובניו הוא מפקיד ואמו כיוצא בהן ומישתבעא אימיה דהני זוזי אותבינהו בקרטליתא ואיגנוב. וכן הלכה. גרסי' בפרק הכותב לאשתו דין ודברים אין לי בנכסיך ההוא דאפקיד כסא דכספא בי חסא שכיב חסא ולא פקיד אתו לקמיה דרב נחמן אמר ידענא ביה בחסא דלא אמיד ועוד הא קא יהיב סימנא ולא אמרנא אלא דלא רגיל דעייל ונפיק לגביה אבל אי רגיל דעייל ונפיק לגביה אימור איניש אחרינא אפקיד גביה וחזייה האי לסימניה. וקיימא לן כרב נחמן דהא עבדו רבנן עובדא בההוא דאפקיד שב מרגניתא צייריי בסדינא בי ר' מיאשא וההוא דאפקיד מיטכסא בי רב דימי כרב נחמן. ש"מ דאי אפקיד חד גבי חבריה מידי ושכיב ואיכא סהדי דהאי גברא הוא דאפקיד גביה הדין (א) מדלא (בעינייה) שקיל ליה ואפי' מיתמי ולא יכלי למיטען דלמא בתר הכי זבניה אבונן מינך ומה"נ כדאיתיה בחיים נמי לא יכיל למיטען זבינתיה. וראייה אחריתי נמי הא דגרסי' בחזקת הבתים מתיב רב נחמן בר יצחק אומן אין לו חזקה הא אחר יש לו חזקה היכי דמי אי דאיכא עדים אחר אמאי יש לו חזקה ש"מ היכא דאיכא עדים דאפקדיה גביה מעיקרא ליכא חזקה וכן הלכה בתלמוד א"י בשקלים [פ"ד] הלכה מותר שירי לישכה. אדא בר זבינא איתפקד גבי מדלא דיתמי אתא שאיל לר' מני אמר ליה אין בעית ליהוי פסידא עלך ואגרא דתרוויהו שרי. ר' חייה בר

מסורת הש"ס

א) לעיל לו., ב) [עי' פירושו בתוס' דע"ז כח. ד"ה ככי], ג) [ב"ק כ. קיב. כתובות לד: ב"ב קמו:], ד) [צ"ל רמי בר חמא], ה) [לעיל לו:], ו) נ"א בשכר. רש"ל, ז) [ועי' תוס' גיטין נב: ד"ה הלכה], ח) [ועי' תוס' גיטין סה: ד"ה הא והא],

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה ומשלם וכו' דהשוכר פרה מחבירו וכו' ר' יוסי תחזור: (ב) שם ד"ה בכיסי שהיתה כישות זרועה בקוצים וקוצים מעורבין:

גליון הש"ס

רש"י ד"ה ומשלם בקרא דמי בשר בזול כו' בפרק מי שמת. עי' בב"ק כ ע"א רש"י ד"ה דמי שעורין:

לעזי רש"י

הומלו"ן. כישות.

רבינו חננאל (המשך)

אדא איתפקיד גביה מדלא דיתמי עבד כן אגרא ביני וליתמי והפסידא עליה. ההוא אפטרופא דיתמי דזבן תורא ליתמי ומסרה לבקרא לא הוו ליה ככי ושיני למיכל שערי וכיוצא בהן אלא כד הוה גביה מריה הוה ספי ליה גבול השתא לא ספי ליה ומית. אמר רמי בר חמא היכי דינא נימא לאפטרופא שלים אמר אנא לבקרא מסרתיה נימא לבקרא שלים אמר אנא בהדי תורא אוקימתיה אוכלא שדיי ליה לא הוינא ידע דלא מצי למיכל ואמרי' בקרא שומר שכר דיתמי הוא איבעי ליה לעיוני אי איכא פסידא ליתמי ואסיק' אי המוכר בעל הבית הוא מקח טעות הוא וחייב המוכר לשלם ואם המוכר ספסירא הוא דזבין מהכא וזבין להכא מישתבע ספסירא דלא הוינא ידע דלית ליה ככי ושיני ומשלם בקרא דמי בשר בזול. תוספתא [דמכילתין פ"א] המפקיד שטרות אצל חבירו אע"פ שאין כתובין על שמו הרי זה מחזיר לו את שלו מת יתן ליורשיו ואם אמר בשעת מיתתו ינתנו לפלוני שהן שלו יעשה מפורש כפירושו. ההוא דאפקיד כשותא גביה חבריה והוה ליה לדידיה נמי כריא דכשותא אחריתי אמר ליה לסרסיה מיהא כשותא רמי אזל סרסיא רמא מכשותא דהוה פקדון גביה אמר רב עמרם היכי דינא נימא לבעל הפקדון שלים אמר אמרי לסרסיא מכשותא דידי רמי סרסיא אמר לא אודעין מיהא רמי מיהא לא תרמי. חזינן אי שהא סרסיא שיעור לאייתויי מכשותא דידיה ולא אייתי גליא דעתיה דניחא ליה ואי לא שהא משלם למריה דכשותא שיעור מאי דמישתרשי ליה ואי הוה חלא ולא אישתרשי ליה מידי משלם ליה דמי

א) אולי צ"ל דאפקיד גביה הדין הא' מידי בעייניה שקיל להו אפי' מיתמי וכ"ה הלשון ברי"ף ז"ל כאן וכל לשון הרי"ף ז"ל שם הוא מתורתו של רבינו ז"ל כאן ע"ש.